

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 kor.
Fél évre	6 kor.
Nyegyedévre	3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedezvényben részesülnek.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Földes Ede

könyvkereskedése

Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetése és hirdetések benyújtásánál küldendők

Nyílt tér sora 40 fillér.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kéziratok nem adnak vissza

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Választás sortüzel.

(—B.) Mélyes elkedvetlenedéssel értesültünk a marosvásárhelyi választásról. Négy halott, 6 sebesült igen drága ár Bedőházy Jánosért, de bárkiért is, hogy képviselő legyen. S egyáltalán — higgadtan megfontolva a dolgot — nincs rá absolute semmi indok, hogy a képviselőválasztások olyan végtelen elkeseredéssel, gyűlölködéssel, vérengzéssel történjenek meg, amint sok helyen láthatunk. Minek lázítani, ijesztgetni, terrorizálni, bolondítani a kedélyeket? És minek való olyan elemeknek beleelegyedni a legszebb alkotmányos élet küzdelmeibe hódobálással, kövekkel, botokkal, golyóval, kiknek ott nincs helye? Asszonyok, gyermekek, suhan-czok fenyegetőznek, dobálóznak, rendetlenkednek, a választókat elriasztják, a csendőroket inzultálják — a csendőr pedig sortüzet ad s rakásra hull a sereg, legtöbbször ártatlan ember, mert a bujtogatók — természetesen — biztos helyen lesik maszlagos szavaik hatását.

Persze más az igazi lelkesítés, és más a bujtogató; lehet látni a következményekből. Aki nemes elvekért harcol, azok diadaláért küzd és lelkesít, az nem nyúl a föld sarához, mert eszméinek diadalát előbb-utóbb bizton remélheti. De aki bujtogatót, amit, lázít — annak csak személyi önző vágyai, törekvései vannak a nép csak eszköz céljai elérésére. Majd kiviláglik M.-Vásárhelyt is, mi lappangott a bokorban.

De bármily megdöbbentő az a szerencsétlen verontás, bármily felháborító ez a — megbocsáthatatlan, elsieltett sortüzel, még sem lehet indok arra, hogy a képviselőház pártjai s különösen a Kossuth-párt a szidalmak övönét áraszsa a szabadelvű partra s egy pár csendőr vetkes gondatlanságáért a kormányt tegye felelőssé s gunnyal emlegesse a jog, törvény és igazság jelszavait, holott tudhatja, — ha nem is nyert volna a kormány padjairól ez iránt komoly kijelentést — hogy szigorú vizsgálat lesz elrendelve s ha valaki vetkesnek találta, az bünhődni fog keményen. A törvényhozás feladata s a képviselő hivatása nem egyeztethető meg azzal a furiosus hangulattal, melyet néhányan feltámasztani jónak láttak s még a képviselőház működésének felbenszakítását is helyeseltnek vélték a vizsgálat idejére a haza közügyének es égető kérdéseinek elintézésénél.

A szegény halottak pedig korán bekerülnek a sirnak sötét, vigasztalan ölébe; nem kelti fel őket semmiféle képviselőházi láma s nem vigasztalja meg az igazságos ítélet megtorló hatása sem. De bárcsak gyászos végzetüknek megvolna az a tanulságos eredménye, hogy a választásoknál korlátolva legyenek az oly gyorsan elsőülő fegyverek viselői is. Ugyan mi lenne Budapesten, ha a rendőrség mindjárt lőné a rakoncátlan, ellenszegülő publikumot! Ha már éppen életveszedelem fereg fenn, ott a szurony, a kard, sőt az okos visszavonulás is addig, amíg kellő segítség érkezik, de akárhányszor egy pár okos, bátor szó is észre téríti a felbujtogatottakat. Egy szóval: korlátozzuk a szenvedélyeket s hagyjuk a bujtogatóknak s az angoloknak egymás lepuffantását.

A népszámlálás és még valami.

(A vidéken)

A hideg szerencsésen elmúlt és elmúlt, a népszámlálás nagy munkája is a vidéken.

Most már a szolgabírói hivatalokban nő a számlálólapok halmaza és foly az összesítés munkája.

Még egy néhány nap és az összerótt munka, gyors-árúként, a statisztikai hivatal bonczoló termébe kerül, hol a statisztikusok finom bonczkése elemekre bontja, felvagdálja és újbol összerakja a sok száz mázsányi anyagot. A bonczolás és operálás után kiadják a hivatalos orvosi jelentést, melyből megtudjuk, hogy milyen az egész ország közérzése. Megtudjuk, hogy az országban mennyi a kefekötő és hány a kocsmáros; hány az irástudó és hányan tudnak csak a csillagokból olvasni

Olvasson a lapokban (azaz csak egy lapban, mert ide a Székas völgyébe csak egy napilap jár és az is rendetlenül), hogy a városok szaporodtak lélekszámban.

Nagy-Enyedről az én lapom meg semmit sem írt,* reméljük azonban, — ha eddig meg nem történt volna — hogy székelyünk népességének szaporulati százalékából a Közérdek utján kapunk egy kis előleget.

* Persze, mert nagy alaposággal szedegetik szét, de már az is elkészül. Szerk.

Mert az előleg mindenképpen jó; még akkor is, ha — bélyeges nyugtára adják.

Már pedig, ha a számlalóbiztosok kaptak 3/4 előleget, előlegezzenek ők is valamit a nagyközönségnek. Én például multkor előlegemet meg is töltöm, pedig a községi pénztár — befagyott, üres és így csak egy aratásfelé kapom meg azt amit a városi biztosok eddig biztosan el is költöttek. (Zárjel között felkérem Papp János patik- és belepőjegy-árus urat, ajánljon valamely fagybálsamot melegen e lap hirdetői rovatában, hátha megenged tőle elfagyott lábam és a — befagyott községi pénztár.)

Multkori tudósításomat egy kis számvetéssel töltöm meg; mert ha érdekes tudni, hogy a városok mennyit növekedtek, miért ne érdekelne uraságot, hogy a falvakban hány hét a világ?

A Székásméntéről 5 község adata van előttem. Öt jelentéktelen falvacska ut és vasut nélkül, melyek letezéséről még a megyebeliek sem sokat tudnak, s ezen 5 község sommázatát meg is érdekesnek tartom, mert egyes adatokból következtetni lehet az egész megye falvaira. Ime egy kis kimutatás:

1891-ben volt Obácz: 1468 lélek, ma jelenlévő: 1503 szaporodás 35, távollevő 116 lélek. 1891-ben volt Besenyő: 652 lélek, ma jelenlévő: 698, szaporodás 46, távollevő 37 lélek. 1861-ben volt Székason: 290, lélek, ma jelenlévő: 327, szaporodás 37, távollevő 10 lélek. 1891-ben volt Tóháton: 848 lélek, ma jelenlévő: 888, szaporodás 40, távollevő 47 lélek. 1891-ben volt Veresegyházán: 1071 lélek, ma jelenlévő: 1130 szaporodás 59, távollevő 48 lélek. 1891-ben összesen 4329 lélek, ma jelenlévő 4546, szaporodás 217, távollevő 258 lélek.

Tehát ezen 5 község népessége is szaporodást mutat. A szaporodás községenként 2 1/2% és 11 1/2% között mozog, és amíg a legnagyobb község szaporodása csak 2 1/2% addig a legkisebbé 11 1/2%; az 5 községet pedig egybefoglalva, az 1891. évi népszámlálás óta a szaporulat 5%. A távollevők, kik többnyire Olahországban vannak, meghaladják a szaporodást, s amely községben legtöbb a távollevő és legkisebb a szaporulat ott voltak a legrosszabb gazdasági évek az utolsó 10 év alatt.

* * *

TÁRCZA.

Visszaemlékezés egy Bezirkerre.

Közlő: Abrudbányai.

Az 1850-es évek elején Abrudbánya városában Ruf nevű kerületi főnök volt a mindenható, kinek némely viselt dolgait írom le, hogy ne menjen feledékenységre.

I. Kényszer-dalárdá.

R.. császári kir. kerületi főnök az 1850. év elején, Abrudbányán e minőségben első a császár születési napját ünnepélyessé akarván tenni, a kerületében levő összes császári hivatalok személyzetéből kényszer-dalárdát szervezett, melynek ellenmondani, vagy magát abból kivonni főbenjáró bűn lett volna. Ezen dalárdát ő maga tanította a „Gottterhalte“ énekre. El lehet képzelni, hogy egyfelől a kényszer-befolyás alatt levő, másfelől pedig legnagyobb részben énekhanggal nem rendelkező személyzet által a templomban elénekelt Gottterhalte mennyire tette ünnepélyessé az isteni tiszteletet.

A rendező azonban teljesen meg volt elégedve az eredménynyel.

II. Kórház és kényszer-betegek.

A főnök ur felsőbb rendeletre egy kis kórházat rendeztetett be, ami magában nagyon helyes volt. (Ma is ránk ferne.) A vidék népe azonban abban az időben a kórháznak ellensége lévén, beteget kapni nem lehetett, betegre pedig, hogy a kórház fennállhasson, okvetlenül szükség volt. R.. ur leleményessége segített a bajon és a betegszerzésnek egy egészen új nemét eszelte ki. Ugyanis hivatali helyisége ablakából kitekintgetve gyakran látott a piacon részegen botorkáló embere-

ket, mire Jakimovski nevű dragonyosból lett hivataloslagjának nyomban és hangosan kiadta a parancsot, hogy azt a beteg embert vigye kórházba. A magas parancs pontosan végre is hajtatott; hasztalan volt minden tiltakozás az ijedtében kijózanodott részéről, hogy ő nem beteg. Erővel a kórházba vitték, ahol néhány napig hivatalosan beteg és gyógykezelés létszámban volt. Részeg ember tehát mindig léven s rajta a kórházi gyógyköltések felhajtván, az intézet fennállhatott és — virágzott.

III. Egy felsülés.

R.. járási főnök ur az 1850-es évek elején az abrudbányai bányahivatalnál szolgáló Weisz nevű ellenőrrel, ki a német nyelvet jól bírta, gyakran szokott sétálgatni és társalogni. Egy ily alkalommal sétaközben éppen a dohánytőzsdé előtt, melyet Herman Mátyás nevű ember tartott haszonbérbe, Weisz rosszul szelelő szivarját szájából kikapva földhözvágta, szidván a főtrafikost, hogy milyen rossz szivarokat csinál. Alig pár hétre ezen eset után egy többtagu, pénzügyőrökből álló kommisszió jelent meg Abrudbányán a szegény Herman főtrafikosnál és üzlethelyiségét, házat, annak minden zege-zugát felforgatták, pár napon át szigorú motozást, kihallgatásokat, szóval kiterjedt nyomozást tartottak és magát Weisz ellenőrt is kihallgatták arra nézve, hogy hol „csinálja“ Herman a szivarot? mert ő ezt már valakinek besugta bizalmasan és így a dologról tudnia kell. Ekkor jött rá Weisz, hogy R.. járásfőnök az ő szavait, miképp a trafikos szivarokat „csinál“, betűszerinti értelemben vette, holott általános szokás, hogy a rossz szivarokért az eladó trafikost szidja a közönség és nem a gyárat, ahol készítik. Kiderülvén így Hermann ártatlansága, a nem kis összeget kitevő költéseket a feljelentő R.. főnök urnak kellett megfizetnie.

IV. A római viaszablák.

Az 1852-ik évben a karnai Kiruk hegyben levő Szent-Simon (Hába) aranybányában mivellet közben a munkások belyukasztván egy régi római műveletbe, abban a törmelékek között néhány régi viaszablát találtak. A bányának azon időbeni igazgatója Diószeghy Lajos a hozzá bevitt leletet mint régi római bányász-kodás idejéből fenn- és megmaradt ritkaságot a bányász- és piszoktól kitisztíttatván, azokból két teljesen hibátlan és ép darabot Ruf császári kerületi járásfőnöknek bemutatott, hivatkozással a főnök ur azon mar előzőleg kibocsátott rendeletére, hogy minden talált régiséget a hatóságunk be kell adni a bécsi császári muzeum részére.

Diószeghy Lajos tehát, mint volt honvédtiszt és e címen rendőri felügyelet alatt álló, habár a bemutatott régiségeket a pesti muzeumban szivesebben látta volna, kényszerítve volt a rendelet értelmében eljárni. A főnök ur azonban a viaszablákat visszaadta Diószeghynek azzal, miképp azok mint régiségek nem bírnak műbecs-csel, értéktelenség, csináljon tehát azokkal, amit akar. Diószeghy mint szakértő ember és jó hazafi örömmel vevén R.. visszautasító rendelkezését, a ritka bécsi római táblákat nyomban felküldötte a muzeum régiség-tárába, magától értetődik azonban, hogy nem a bécsi, hanem igen is a pestibe, hol jelenben is annak díszei, mint e nemben páratlan leletek.

Azon időtáiban erről a sajtó és szaklapok is megemlékezvén és a felküldött viaszablák, mint ritka római régiségről sokat írván, a bécsi felső hatóság is megmozdult és R.. főnök urat a dolog miben állásáról jelentéstételre hívta fel. A jelentésből aztán kiderülvén, hogy a viaszablák értéket, műbecset R.. ur

Az idei népszámlálási munkálatot nagyon megkönnyítette az új házszámzás. Simonffy Alajos balázsfalvi főszolgabíró ur összes községeinek egyforma házszámokkal történt ellátásáról gondoskodott, úgy, hogy a balázsfalvi járásbeli községek egyenruhában látszanak lenni.

A már említett 122 éves Breszka Miklósné, ki, azt hiszem, a megye legöregebb asszonya, szintén a balázsfalvi járásban, Besenyő községben van.

Vendég nem igen járt ezen a vidéken. Egyre akadtam T. barátommal, ki — barátom allitása szerint — felért 10 vendéggel, s ki arra a kérdésre, hogy: mi címen lakik a lakásban, azt írta a számláló lapra, hogy mint a nyós.

A nép pedig a népszámlálás problémáját megoldottan látja abban, hogy most, e szokatlan időszakban, a szomszéd községben működik az — állami végrehajtó.

Amig ide is érkeznek, egy kis kabalistikus összegeles szolgálók.

Ha például a veresegyházi 237 házszámhoz hozzáadom az ezen házakban levő 228 lakott lakást és 258 háztartást, a községben levő 1130 jelenlevő és 48 távollévő lelket, megkapom a jelenlegi népszámlálás esztendőjét: 1901.

Ha az ohábai lélekszámhoz (1503) hozzáadom a háztartások (384) és a nem lakott lakások (24) számát, kijön a jövő népszámlálás esztendője: 1911.

Az öt községben van 961 ház, ezekben van 1040 lakott lakás; ezeknek összege kiadja a jövő század első népszámlálási idejét: a 2001-iki esztendőt. Ennél többet 5 kis községtől a nagyközönség sem kívánhat.

Még folytatnám, de megérkezett a — büntető posta. Tudják kerem, hogy miféle posta ez a büntető pósta? Nem, ugy-e? Boldog halandók. Nos hát kegyes engedelemmel majd leírom a büntető posták természetrajzát a jövő alkalomkor.* Most csak annyit árulok el felőle, hogy nem szerelmes leveleket hord.

Tóháti.

* Várjuk és „Távozása” tesszük. Szerk.

Levelezés.

Maros-Ujvár, 1901. febr. 3.

A „marosujvári polgári olvasókör” folyó hó 3-án tartotta meg dr. Bikfalvi Károly elnöke alatt ez évi rendes közgyűlést.

Boér György pénztárnok helyett, — ki elfoglaltsága miatt vált meg állásától — általános szótöbbséggel Borbély János olvasóköri jegyző választatott meg s az így megüresedett jegyzői tisztségre Matyasovosky János. — Gazdája: Boér János és egy megüresedett választmányi tagságra Szilágyi Zsigmond.

Tiszteletbeli tagokul beválasztottak: Szabó Albert kir. bányafőmérnök és Jovian Antal áll. isk. igazgató.

A közgyűlés befejezése után Jovian Antal igazgató ur tartott Vörösmarty Mihályról egy igen élvezetes és

nem ismervén fel, Diószeghynek azokat visszaadta, tehát nem lehet őt a rendeletek be nem tartásával vádolni, a viasztáblák megmaradtak a pesti magyar muzeum tulajdonában, ellenben R. főnök ur kapott Bécsből egy olyan hivatalos dorgálást, mely hosszu ideig kedvelténné tette a nagy urat és a viasztáblák pusztá emlegetésénél is dühre lobbant, idegessé lett.

V. Nem megyünk a Detonátára.

Az 1850-es évek elején Ruf császári kerületi főnök ur és a hivatali személyzet kirándulást rendeztek a Detonátára, melyre az abrudbányai magyarokat is meghívták, hogy az általunk nem becsült, semmi tekintélyel nem bíró beamterek velünk közelebbi ismeretségbe, barátságosabb viszonyba jöhessenek. A kirándulásra azonban egyikünk se ment el, ami R. urnak és a többi tisztviselőnek felette zokon esett. Nem sok időre ezen kirándulás után egy este az Abrudbányán Bács igazgatása alatt levő színészek éppen a „Peleskei nótáriust” adták, mely előadásra csaknem az összes menekült és visszakerült magyarság, volt honvédek, megjelentek. Előadás közben híre terjedvén, hogy Jókai Mór, a híres író, Abrudbányán van és másnap ki fog randulni a Detonátára, még az előadás alatt nyomban elhatároztuk, hogy Jókait minden magyar, ki csak lóra ülhet, ki fogja kísérni. Másnap reggel csakugyan, tekintet nélkül rangra és állásra, Jókait kikísértük a Detonátára, hol egy kedves napot töltöttünk el és estére visszatérve, a piaczon levő szállásig kísértük haza Jókait. Ezen tüntetészerű magunkviseletét a Bezirker képzelni lehet, hogyan fogadta. Boszusak voltak a legnagyobb mértékben, mit éreztek is velünk minden alkalommal, annyiszor, ahányszor valamelyikünk kezökgyébe került.

sok hasznos ismeretekkel gazdag felolvasást. Harmadszor van szerencsénk a tektis. igazgató ur beszédeit hallani s mindannyiszor örömmel tapasztaltuk, hogy ezek nekünk és szerény olvasóköriünknek igen nagy szolgálatot tettek.

Ugy látszik, hogy a tektis. igazgató ur semmi fáradságot nem kímél és sok teendő mellett nekünk mindig tud juttatni ismereteiből, hogy így kellemes estétet szerezzen. Igéretét bírjuk, hogy rövid idő múlva ismét felkeres hasznos ismereteket nyújtó felolvasásával.

Olvasóköriünk — derék s a közügyek iránt élénk érdeklődéssel viseltető elmőkünk, továbbá Jovian Antal tiszteletbeli tag munkálkodása által — a legszebb reményekkel biztat, hogy helyes irányban indult meg s miúndkor teljesíti hazafias és mivelődésszerű célját.

A Vörösmarty Mihály szobrára a jelen volt közgyűlés tagjai 22 korona 30 fillért adtak össze, mely a „Budapesti Hirlap” tektis. szerkesztőségének küldetett be.

Egy olvasóköri tag.

Vegyes hírek.

— **Lapunk t. olvasóit tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket, valamint a hátralékokat a kiadóhivatalhoz sürgősen beküldeni sziveskedjenek.**

— **Gyászír.** Strizek János cs. és kir. nyugalmazott őrnagy, több katonai érdemrend tulajdonosa, Fogarasban január 29-én 71 éves korában meghalt leánya Irma s veje Török Bálint kir. járásbíró apólo karjai közt. A megboldogult nehaj Fogarasi Máriának volt a férje, s így e megyében is birtokos s ismert és tisztelt egyén vala.

— **Ipartestületi bál.** A nagyenyedi ipartestület f. hó 16-án zártkörű táncestélyt rendez, melynek kedvező sikerét a nagyszámu érdeklődővel rendező bizottság kiegészített előjáróság buzgón igyekszik biztosítani.

— **Bőjtű mulatság.** A rövid farsangból kiszorulva, nagybőjtűben, márczius 9-én tartja meg bálját a helybeli kereskedő ifjuság, melyre az előkészületek már folynak s a főnökök pártfogása biztosítva van.

— **Nagy-Enyed város tanácsa,** mint I-ső foku iparhatóság, közhírré teszi, hogy a Városi Tanács mint iparhatóság működésében való támogatására 1901. évre az 1884 évi XVII. t. cz. 169 §-a értelmében a város területén lakó iparosok (kereskedők) az 1901. január 20-án megtartott választó gyűlésen iparhatósági tagokul a következő iparosokat (kereskedőket) választották meg, illetőleg őket az I-ső foku iparhatósággal egyetértőleg a következőképpen osztották be. Megválasztottak a Városi Tanács, mint I-ső foku iparhatóság mellé: 1. Bálint János, 2. Fekete Mihály, 3. ifju Graef János, 4. Horváth Albert, 5. Kocsis György, 6. Lázár József, 7. Lázár Károly, 8. ifj. Lőrincz Károly, 9. Lükkel Géza, 10. Mezei Károly, 11. Müller Antal, 12. Paulini Rudolf, 13. Panczél József, 14. Selmezi István, 15. Sergely János, 16. Szatmári Jenő, 17. Székely K. János, 18. Szentés Dávid, 19. Vadász Kálmán, 20. ifj. Winkler János. A helybeli főszolgabírói hivatal, mint I-ső foku iparhatóság mellé: 1. Bakó Károly, 2. Balla Béla, 3. Balla István, 4. Bauer Antal, 5. Beer Dániel, 6. Baros József, 7. Hödl Lambert, 8. Incze István, 9. Korbuly Bálint, 10. Köpeczi Sándor, 11. ifj. Katona Lajos, 12. Lőrincz István, 13. Puskás Gyula, 14. Réthi Károly, 15. Sátán János, 16. Székelyhid János, 17. Szöllösi Ferencz, 18. Tökés Imre, 19. Vagner József, 20. idb Winkler János. A megválasztott iparhatósági megbizottak az iparhatósággal egyetértőleg kijelölték maguk közül. Az ipartestület által vezetett lajstromok ellenőrzésére: 1. ifj. Graef János, 2. Lázár Károly. Az iparostanonc iskola látogatására: 1. ifj. Winkler János, 2. Bálint János. A műhelyek vizsgálására: 1. Vadász Kálmán, 2. Sergely János, 3. Horváth Albert, 4. Kocsis György, 5. Lükkel Géza, 6. Müller Antal, 7. Selmezi István, 8. ifj. Lőrincz Károly, 9. Panczél József, 10. Szatmári Jenő, 11. Lázár József. Gyárszemlélésre: 1. Fekete Mihály, 2. Mezei Károly, 3. Paulini Rudolf, 4. Székely K. János. A Városi Tanácstól. Nagy-Enyeden, 1901 január hó 21-én. Dr. Varró, polgármester.

— **A léghajózás jövője.** Zeppelin gróf minap a német gyarmat-egyletben fölolvasást tartott, melyen saját „kormányozható” léghajóját ismertette, beszélt általánosságban a léghajózás jövőjéről is. A most élő nemzedék — fejtette ki Zeppelin — nagyon sokat vár a légi forgalomtól, de ki kell jőzanodnia, ha figyelembe vesszük, hogy a léghajó a levegőtől való örökös függésre van kárhóztatva. A levegőben járó hajó értéke ott kezdődik, ahol a földön vagy a vizen járó jelenlegi forgalmi eszközeink elégtelenségnek vagy éppenséggel hasznavehetetleneknek bizonyulnak. Zeppelin légha-

jója a tett kísérleteknél szélcsendben a legsebesebb gyorsvonat gyorsaságát is fölülmulta. Nagyon jó szolgálatot tehetnének hasznavehető léghajók a háboruban, különösen a hadiposta közvetítésére, pl. ostromlott helyek és a főhadiszállás között. Ilyen léghajókról továbbá nagy távolságokra előre ki lehetne kemelelni az ellenséges hadsereg vagy flotta mozdulatait, amiről aztán postagalambok segítségével lehetne hírt adni. Zeppelin gróf az eddigi tapasztalatok alkalmas léghajót veszi, hogy az ilyen hadicélokra alkalmas léghajót már most is meg lehetne építeni, de hogy biztosan el legyen érve a kítűzött cél, ahhoz sokkal nagyobb pénzösszeg kell mint amennyibe maga a hajó építése kerül és pedig azért, hogy a megkezdett művet váratlanul közbejött akadályok föl ne tartóztathassák. Ezt a befektetett tőkét azonban a hasznavehető léghajó, mihelyest beválik, óriási kamatokkal fogja visszafizetni. Zeppelin gróf végül keserűen panaszkodott, hogy nem talált eddig olyan pénzemberekre, akik az ő vállalatát kellőleg finanszírozták volna, de ő hiszi és reméli, hogy a röpülés technikájával szemben eddig fönnállott bizalmatlanság nemsokára teljesen eloszlik.

— **Felhívás.** A „Magántisztviselők Országos Szövetsége” következő sorok közzétételére kért fel bennünket. Ehez és nyomorgó embertársaink ezreinek segélykiáltása hangzik fel napról-napra.

Munkabíró emberek, kik a gazdasági válság folytán kereset nélkül nyomorognak, kenytelenek az eddig ve-rejtek munkával szerzett száraz, de edes falat helyett az emberbaráti szeretet nyújtotta jó ruha, de keserű „ingyen kenyeret”, elfogadni, ha nem akarunk családjaikkal együtt elpusztulni.

Az éhség megöli a szegényerzetet. A szellemi munkára termelt intelligensebb osztály állás nélkül nyomorgó tagjai jövő alkalmaztatásuk és boldogulásukat látják veszélyeztetve, ha ok is megjelennek a népkonyha vagy kenyérszító-helyiségben, hogy éhségüket csillapítsák.

Ugy a fővárosban, mint a vidéken száz és száz magántisztviselő nyomorog állás nélkül, szegényerzetében nem véve igénybe az emberbaráti szeretet adományait vár, bizik, remél, hátha mégis sikerül álláshoz jutnia.

Hozzánk a kartársakhoz, fordulnak végínségükben, jajkiáltásuk szívükbe hat, — segíteni igyekszünk rajtuk. A magas kormány e célra sorsjáték rendezését engedélyezte.

Ezen sorsjátékot önkezelésben rendezzük sok értékes nyeresémmel és kedvező játéktérrel.

Mennel több sorsjegyet sikerül elhelyeznünk, annál több nyomorgó kartárson tudunk segíteni.

Esdő szózatunkkal az emberbaráti szeretettől áthatott társadalomhoz és azokhoz fordulunk, kiknek a magántisztviselők nehéz munkáját első sorban végzi, támogassák kartársi szeretetből eredő törekvésüket, vegyenek minél többet sorsjegyeinkből, terjesszék azokat saját körükben, azon megnyugtató és felemelő tudattal, hogy minden egyes sorsjegy árával egy nyomorgó, de szemérmes embertárs felségélyezéséhez járulnak hozzá.

Meg vagyunk győződve lelkünk mélyén, hogy szavunk nem lesz a pusztában elhaló szózat, — hanem visszhangra talál száz és száz érző szívben.

— **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét** az egész országban előnyösen ismert Wein Károly és Társai keszmerki szövőgyár hirdetésére. E hazai gyár készítményei: szepességi vászon, damaszt-asztalnemű, törülköző-, kávésteríték, zsebkendők sat. sat. nemcsak a belföldön, hanem a külföldön is nagy elterjedtségnek és kedveltségnek örvendenek.

Kertészeti közlemények.

Physalis Franchetti. Az óriási ananászcsesznyé. Kihüából származik és 8 év előtt lett Európába behozva e bájos és sok évig kitartó, szabadban télálló növény, mely pompás és feltűnő kerti dísz épügy mint gyümölcsöt termő növény. Mindig kedveltük és igazi csemegének tekintettük az apró ananász-csesznyét, — Physalis edulis — melyet uri asztalokon már vagy 30 év óta ismernek. Jeruzsálemi csesznyének is szokás nevezni ez igen kellemes, pikáns és édes ízű gyümölcsöt. Vele minden tekintetben azonos az új „Franchetti”, csak hogy gyümölcssei háromszor akkorák és nagy skarlátpiros hüvelyekkel vannak beborítva. A hüvelyek alakra igazán hasonlítanak a kínai lampionokhoz, miért is „Khinai lampionnövény”-nek nevezik. A gyümölcsöket hagyjuk meg a hüvelyekben addig, amig élvezni akarjuk. Leszedhetjük a gyümölcsöket augusztustól november kezdetéig s akkor jó részét el is tehetjük tavaszra, mivel igen jól tartósak. Izük zamatos, pikáns és édeskes-savanyus. Termelhetjük ez óriási ananászcsesznyét kétféleképpen: vagy a gyökereket elültetése, vagy a mag kivétele által. A gyökereket ősszel és tavasszal lehet elültetni — egyszerűen befektetjük a földbe oda, ahová kell. Igen hamar

megfogamzanak, már az elültetés után való első évben hoznak gyümölcsöt s igen sok, hacsak nem örök időkre kitaranak. A magot tavasszal vetjük el; a magból nevelt növények szintén már az első év ösze felé fognak gyümölcsöt hozni. Ugy magot, mint gyökereket bármely nagyobb magkereskedésben lehet beszerezni.

Az új hazai óriási porcz-cseresznye valamennyi eddig ismeretes cseresznyefajták között a legnagyobb és legszebb. Még a badaconyi és a germersdorfi óriási cseresznyét is felülmúlja nagyságra. A pompás világospiros gyümölcsei elragadtató szépek és asztalra kitűnőek, amennyiben keményhúsúak és kellemes édességgel bírnak. A gyümölcs sokáig eltartható. Nálunk e faj csak június végével szokott megérni, tehát a későbbi fajtákhoz számítandó, aminek oka kiváló nagysága és vastagsága. Mint piacra való cseresznye bőven meg fogja fizetni a termelését, mivel termőképessége igen nagy és alakja és íze szinte utólrághetetlen. Bátran lehet tehát következtetni, hogy ez lesz gyümölcskertjeink egyik legkiválóbb kedvence.

A fa erőteljesen nő és már hatalmas ágai és leveleivel rámutat, hogy gyümölcsei is rendkívüliek lesznek. Óriási termőképessége pedig eredménye a késői virágzásnak, mely oly időbe szokott esni, amikor éjjeli fagyok és hidegebb időjárás egyáltalában már csak ritkaság számba mennek.

E gyönyörű cseresznyefajtát egy temesvári kerttulajdonos magról nevelte a kertjében és több hírneves gyümölcészeti szakértőnek küldött gyümölcsöket megvizsgálás céljából. Mindannyian meg voltak lepve s kijelentették, hogy soha nagyobb és jobb cseresznyét nem láttak. Az ottani falkolatalajdonos Mühle Vilmos ennek folytán megvette e cseresznyét s most már kereskedelmi forgalomba is hozza. Országunknak északi vidékein, hol e faj csak júliusban fog megérni, kétségtelenül a legkedveltebb cseresznye lesz. Akkor fog piacra kerülni, amikor az egyéb fajták már mind elmúltak s ha ritka szépsége már igen nagy vonzóerővel fog bírni, úgy késői érése is azt fogja biztosítani, hogy legalább úgy fizessenek, mint a legkorábbi cseresznyet. Heim A.

Közgazdaság.

A fagykár elleni védekezés a gyümölcsfáknál.

A fiatal gyümölcsfáknak alig van veszedelmesebb ellensége a fagnál, melynek káros hatása különösen akkor nyilvánul, ha a nap sugarai a fa őrsz részét érintik, melyeken a fa nedve megfagyott és pedig azért, mert a farostok táplálkozása megszűnik, azok elhalnak.

Igen természetes tehát, hogy mindenkinek érdekeben áll a fagykár ellen védekezni. Kérdés, hogy hogyan történhet ez? Lebiztosabb óvszer a gyors hőváltozások megakadályozása és a napsugaraknak a fagyott részekről való távolítása. A fiatal fáknál ezt szalma takarók gyékények, rongydarabok stb. hasonló tárgyakkal való bekötözése által érhetjük el, amely bekötözés redélyfáknál az egész fán alkalmazandó, mert ezeknél a fa koronája és galyai épp úgy ki vannak téve a napsugaraknak, mint maga a törzs.

Igen jó védőszer fagykár ellen a mésszel való bekenés egyrészt azért, mert reátapad a fakéregre, másrészt azért, mert világos színénél fogva nem engedi meg a napsugarak koncentrációját. A meszet legjobb mesztej alakjában használni, vagyis vízben való feloldás után enyvé vagy ver hozzáadásával. Mielőtt e mesztejet használnánk, tanácsos a régebbi fák törzseit és vastagabb ágait az elhalt kéregtől mohától és zuzmától megtakarítani.

A beemeléssel nemcsak a fagytól védjük meg gyümölcsfáinkat, hanem egyúttal megsemmisítjük a növényi és állati parazitákat is, mert a mész a fakéreg apró repedéseiben levő rovarpetéket és bábokat, amelyeket sem sodronykefékkel, sem vakarókkal elpusztítani nem lennének képesek, tönkre teszi.

Ha ezen előintézkedések dacára is fagykárt szenvednének gyümölcsfáink egyes részei, úgy iparkodni kell a legközelebbi tavasszal gondosabb ápolás, bőségesebb trágyázás — a mely műveletben ma már a műtrágyák is szerepet találhatnak — vagy más hasonló munkálatokkal a hibát helyre útni.

Miként lehet a lóherfajtó szádort kipusztítani?

Van a lóherének egy elősdi növény ellensége, az úgynevezett lóherfajtó, vagy lóherölő szádor (Orobancha minor), amely csaknem oly veszedelmes, mint az aranka. Ez elősdi ugyanis megtámadja a lóhere gyökerét oly módon, hogy apró magva kicsírva, az utjába eső lóhergyökérbe kis szívótestet bocsát, a melynek segítségével kiszívja a lóhere gyökeréből a

fejlődéséhez szükséges tápláló anyagokat. Növekedése közben mindig több és több helyen támadja meg a lóhere gyökerét, sőt a szomszédos lóheregyökerekre is átkuszlik, mindig újabb szívócsapokat bocsátva beléjük, s ennek arányában mindig több és több tápláló anyagot rabol el; de ezzel arányban növekedésnek indulnak hajtásai is, amelyek végül leveletlen, sárgásbarna száron ülő s vörösesbe játszó virágjaikkal a föld felett megjelennek s magot érlelnek. Természetes, hogy ily módon a lóhere fejlődésében nemcsak elsatnyul, nemcsak visszamarad, hanem sokszor teljesen tönkre megy.

A védekezési eljárások közül számos áll rendelkezésünkre, de ugyszólván egyik sem oly biztos sikerű, mint a birkanyáj általi legeltetése. Ugy látszik, a juhok ürülekeiben van valami oly különös anyag, mely e növényt megöli. Ajánlhatók azonban még a következő védekezési módok is, és pedig: teljesen tiszta, szárdormentes lóhermag, amelyet külön e célra szerkesztett sziták alkalmazásával nyerhetünk; az inficiált helyeknek vasgálicczal való leöntése, avagy kainittal vagy klórmésszel való beszórása; a lóherének ugyanazon

területen hosszabb időre 7—8 évre szóló kiköszübölése; a szádornak gyökeres kiasása stb.

Eddigelé a lóherölő szádor nálunk főként csak a reteken volt látható, ahol nemcsak a vörösherét hanem a luczernát, zsályát, szarvaskerepet is megtámadta; most azonban, miként egy lapunk olvasója értesít, már a tiszta herevetésben is előfordul, s éppen ezért tartottuk czél szerűnek, a védekezési eljárás ismertetését.

Szerkesztői üzenetek.

G.— Abrudbánya. Szives üdvözlöt R. bátyáknak is. Kérjük folytatását.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nélkülözhetetlen, felülmulhatatlan, hatása csalhatatlan!

Világczikk. Kivitel minden országba.

CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb s az egész világon híres és keresett háziszser a

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Felülmulhatatlan mindentéle mell, tüdő, máj, gyomor s általában belső bajok ellen. Külsőleg alkalmazva a legsikeresebb

seb-balzsam.

Csak akkor valódi, ha a minden művelt államban belajstromozott, zöld színű apáca védjeggyel és a záró tokon czég-jelzéssel van ellátva. Évi termelés kimutathatólag 6 millió palaeck. Postán bérmentve 12 kis vagy 6 nagy palaeck 4 korona. Próba-palaeck prospektussal s minden országbeli raktárak jegyzékével 1 korona 20 fillér. Szétküldés csak készpénzre történik.

Thierry A. centifolia-kenőcse

(úgynevezett **csuda-ir**), sebeknél felülmulhatatlan szívó és gyógyító hatása. Az operációkat többnyire feleslegessé teszi. E csuda-irral egy régi 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontfektély, ujabban pedig egy 22 éves, súlyos rákszerű baj meggyógyult. Antiszeptikus hatása, gyorsan enyhítőleg és csillapítólag hat, rövid időn pedig teljes gyógyulást eredményez mindennemű gyulladásoknál és sebeknél. Továbbá gyorsan lágyító és szétosztató, és biztosan megszabadít a még olyan mélyre behatolt idegen testektől. Egy tégey bérmentve 1 korona 80 fillér, csak készpénz ellenében. Nagyobb rendelésnél olcsóbb. Kimutatható évi termelés 100,000 tégey.

Mindkét háziszerről egész levlétartat kitévő eredeti bizonyítványok állanak rendelkezésre a világ minden országából. Utánzatoktól óvakodni kell és szigorúan ügyelni a tégeylen beégetett ezen czégjelzésre: **Apotheke zum Schutzensel des A. Thierry.** Ahol raktár nincs, senki ne hagyja magát rábeszélni állítólag hasonló értékű, de valójában értéktelen készítmények megvételére, hanem rendeljen közvetlen az alábbi címre:

Apotheker A. THIERRY'S FABRIK in PREGRADA, bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Az osztrák hivatalnok-egylet szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

Kapható Török J. gyógyszerterárában Budapest.

3263 12—25

Üzletembe lehetőleg többnyire magyar ipartermékek vannak bevezetve.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy

karácsonyi és ujévi gyerekjátékok

egyéb alkalmi czikkek nagy mennyiségben érkeztek, ezeknek áttekintésére szives pártolóimat most már **30-ikszor** vagyok szerencsés meghívhatni.

Mult évi játékok és babák $\frac{1}{2}$ vagyis **minden áron kiárúsítottak.**

Mint a **Ditrich és fiai** budapesti czég udvari szállítónak bizományosa, ajánlom legjobb minőségű **Jamaica, Cuba és braziliai rumokat; különböző császár-keverék és Pecco-virág teákat; teasüteményeket; Ajoka, pisztráng, angoina halakat; friss viza-ikrát; francia mustart; Groy, Ementáli, Imperiál és Permazán sajtokat** legolcsóbb áron.

Az általánosan jónak talált híres **Asbest talp-betéteket**, mindennemű cipő sárga krémeket és lakkot a beszerzett igen olcsó árért ajánlom, melyek az eddigi árak **felének felelnek** meg.

Legujabban érkezett hajlékony aczél széna- és trágyavillákat ajánlom a gazdálkodók b. figyelmébe, melyek a szó teljes értelmében **eltörhetetlenek** és ha eltörnének, azokat mással kicserélem.

Ajánlok igen nagy választékban aczél esaváros, Halifax, Kondor, Mercur és Jacson Haines koresolyákat 75 krtól kezdve leszállított olcsó áron.

Asztali lámpák 70 kr.-tól feljebb, függő lámpák 40 kr. Alpacca táleczák I. 25 kr., II. 80 kr.-tól kezdve **Valódi angol aczél czitera-hurok eredeti angol csomagokban — minden számba — raktáromon van.**

BISZTRITSÁNY LAJOS.

Valódi Brazay-tele legkiválóbb sósorszesz nálam mindig kapható.

3312 10—52

Leszállított jutányos áron adom el az idegen czikkeknek, hogy magyar gyártmányt szerezhessenek be helyette.

Szám 591—1901.

Pályázati hirdetés

A lemondás folytán megürült **elekesi segédjegyzői** állásra, mely 800 korona fizetés, 128 korona iroda-tartási díjjal van egybekötve, pályázatot hirdetek.

A pályázati folyamodványok bezárólag folyó évi **február hó 25-éig** ide beadandók. Kérjegyzői oklevéllel bírók előnyben részesülnek a jelölésnél.

A megválasztandó, Elekes és Oláh-Tordos községekből alakított anyakönyvi kerületben, teljes hatáskörrel az anyakönyvvezetői teendőket is köteles végezni.

A választást folyó év február hó 28-an Ispánlakán a köjegyzői irodában fogom megtartani.

Főszolgabírói hivatal.

Maros-Ujvárt, 1901 évi január hó 29-én.

Böjthe Kálmán,

főszolgabíró.

3357 2—3

2260—1900.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a „Bradetul” orlái takaré- és hitelintézet részvénytársaság végrehajtónak Munteau Dumitru I. Simion és neje végrehajtást szenvedő elleni 400 korona tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári királyi törvényszék kerületében a vizaknai kir. járásbírósg területén levő Örményszékes községben és határan fekvő, örményszékesi 883. sz. tjkvben A + 1—3 r. 95 2, 96 2, 3353, 3354, 3786 hr. sz. a foglalt Munteau Dumitru és az örményszékesi 987. sz. tjkvben A + 2—3 r. 4999, 3468 2 hr. sz. a foglalt Munteau Dumitru és neje Giurgiu Anna nevére felvett ingatlanokra az árverést 858 koronában ezennel megállapított kikáltási árral elrendelte és hogy a fent megjelölt ingatlanok az 1901. évi márc. hó 4-ik napján **d. e. 10 órakor** Örményszékes községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik végrehajtató és képviselője kivételével tartoznak az ingatlanok beszárnak 10% át, vagyis 85 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-ez. 42 §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-ez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Vizaknán, 1900 évi november hó 18-án.

A vizaknai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságtól

Korinsky Győző,

kir. aljárásbíró.

3360 1—1

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.

Thierry A. gyógyszerész

vérképző és tápláló, valódi

Hämatin-pasztillái

legmegbízhatóbb szer vérszegénység, sápkór és az azokból származó betegségek megszüntetésére. Kerülni kell a gyomoridegeket túlságosan ingerlő, kábító nehéz vasborokat; használjuk csak ezeket a kellemes és jó ékony hatású pasztillákat! Minden doboz a készítő aláírásával kell hogy ellátva legyen. Egy doboz ára **4 korona**, mely összegnek előleges beküldése mellett portómentesen megküldi.

THIERRY A. gyógyszerész

balsam-gyára 7 3262 3—5

PREGRADA, Rohits-Sauerbrunn mellett.**! HAZAI IPAR !****WEIN KÁROLY és TÁRSAI**

szövőgyár, KÉSMÁRK

elismert hírneves

SZEPESSÉGI VÁSZON

es 3302 9—10

DAMASZT ÁRUI

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru

ezen védjeggyel van ellátva.

! HAZAI IPAR !**Meghívó.**

A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár részvénytársaság

XXX. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

saját helyiségében 1901. február hó 27-én d. e. 11 órakor tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak

3366 1—3

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó, a megjelent részvényesek számbavétele és a jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1900-ik üzletéről.
3. A felügyelő bizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
4. A nyereség felosztása és a jöteknony czélra szánt összeg hovaforvitása iránti határozat.
5. Az igazgatóság előterjesztése néh. Kovács Gyula igazgató neje részére özvegyi segélydíj megszavazása iránt.
6. Két kilepő igazgatósági és két felügyelő bizottsági tag helyének választás útján való betöltése.

Nagy-Enyeden, 1901. február 5-én.

Az igazgatóság.**Meghívó.**

A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság

IV. évi rendes közgyűlését

a takarékpénztár helyiségében 1901. február hó 17-én délután 3 órakor tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, a megjelent részvényesek számbavétele és a jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1900-ik üzletéről.
3. A felügyelő bizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
4. A nyereség felosztása iránti határozat.
5. 1 igazgatósági és esetleg 1 felügyelő bizottsági tag választása.

Nagy-Enyeden, 1901. január 30.

3363 2—3

Az igazgatóság.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a helybeli piacon 1883. év óta fennálló Vajda Péter czég divatkereskedését és temetkezési intézetét megvásároltam és azt

Tángel József ezelőtt Vajda Péter

kereskedelmi törvényszékiileg bejegyzett czég alatt fogom tovább vezetni.

Ezen üzleti vállalatomnál kiváló gondot fordítok arra, hogy ugy a **divat, honi vászon, kalap, czipő, szőnyeg, diszmű, pipere, női és férfiruhaszövet** és **rövid-árak** nagy választékával, mint a

temetkezések

diszes és a legmérsékeltőbb áron számított rendezésével a mai kor legmagasabb igényeit is kielégítem.

Szakmámba vágó árucikkeimet hazai és külföldi elsőrendű gyárosoktól szerezem be, minék következtében azon helyzetben vagyok, hogy a legjobb minőségű árukat lehető olcsón, a legszolidabb kiszolgálás és határozott szabott árak mellett bocsáthatom a t. vevő közönség rendelkezésére.

Magamat a n. é. közönség szives jóindulatu pártfogásába ajánlva maradok kiváló tisztelettel

TANGEL JÓZSEF.

Raktáron tartok mindennemű koporsókat, u. m.: fakoporsók 10 koronától 70 koronáig, érczoporsók — felnyiló üveg-fedéllel is — 80 koronától 300 koronáig, sir-koszoruk 4 koronától 20 koronáig, koszoru-szalagok métere 30 fillértől 4 koronáig.

Hulla-szállítási vállalat.

3346 6—12